

Actes obscens en espai públic
(Maneres amenes d'esperar l'adveniment del messies)
de Davide Carnevali i Albert Arribas

Teatre Nacional de Catalunya
Sala Petita
Del 6 al 16 de juliol

Un dramaturg italià arrelat a Barcelona amb una àmplia trajectòria internacional rellegeix el 'Teorema' de Pier Paolo Pasolini i transporta al teatre la seva força trencadora.

Una família burgesa viu l'espera d'un misteriós convidat. Un convidat amb un intens atractiu, sota l'influx del qual aniran caient tots els membres de la família: tots passaran per aquesta experiència meravellosa i alhora esborronadora que és l'amor. Un amor que, en la seva impossibilitat de ser mostrat –és a dir, representat–, es descobreix «obsquè»: en la seva soledat, cadascun dels membres de la família es veurà obligat a confrontar-se amb si mateix i amb les conseqüències dels seus actes.

Davide Carnevali, un dels nous dramaturgs amb més reconeixement a Europa, ha rebut l'encàrrec del TNC d'enfrontar-se a la força trencadora del *Teorema* pasolinià amb l'ànim de qüestionar l'autèntica capacitat política – transformadora– del gest artístic i la renovació dels codis lingüístics. Carnevali ha reobert l'obra i l'ha posada en contacte amb les seves fonts, les escriptures sacres; procurant instaurar alhora un nou diàleg amb la contemporaneïtat. Això significa fer que l'obra parli una llengua plena, viva i actual: es tracta de polemitzar amb l'estètica i el llenguatge d'avui, tal com volia Pasolini per al seu *Teorema* fa cinquanta anys.

Dirigeix la posada en escena el director Albert Arribas, que ja va ser present a la programació del Grec 2016 com a autor i director de *F.R.A.U.*, un muntatge que duia al teatre el món literari d'Albert Balasch.

Fitxa artística

Text:

Davide Carnevali

Traducció i direcció:

Albert Arribas

Interpretació:

**Mònica Almirall, Màrcia Cisteró, Sílvia Delagneau, Oriol Genís,
Antònia Jaume, Sergi Torrecilla**

Escenografia i vestuari:

Sílvia Delagneau

Il·luminació:

Ignasi Camprodon

So:

Lucas Ariel Vallejos

Caracterització:

Toni Santos

Teaser i vídeo:

Roger Vila

Ajudanta de producció:

Maria G. Rovelló

Ajudanta d'escenografia:

Laura Clos "Closca"

Alumnes en pràctiques del Màster Universitari d'Estudis Teatral de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona (direcció i dramaturgia):

Silvana Pérez i Georgina de Yebra Pintó

Producció:
Teatre Nacional de Catalunya

Amb el suport de:
Grec 2017 Festival de Barcelona

Agraïments:
Marta Fiol, Max Glaenzel, Taller de Goretti i Ariadna Parra

Divendres 7 de juliol després de la funció col·loqui amb la presència de Narcís Comadira, poeta, pintor, dramaturg, traductor i periodista, Albert Arribas, director de l'espectacle, i la companyia artística.

Teatre
Del 6 al 16 de juliol
Teatre Nacional de Catalunya – Sala Petita
Horari: de dimecres a dissabte, a les 20 h;
diumenge, a les 18 h
Durada aproximada: 120 minuts
Espectacle en català
Preu: de 9,5 € a 19 €

Al seu *Teorema*, Pasolini va retratar una família incapaç d'oferir-se veritablement a l'amor messiànic, una experiència de transformació radical que resultava inconcebible des de l'acomodament (petit)burgès. Mig segle després, el Davide Carnevali ha entès que acostar-se al teorema pasolinià era una immillorable ocasió per interrogar-nos sobre allò que ha significat la recent «crisi» que ha viscut el món occidental, i molt especialment sobre la pretesa idea de «sortida» d'aquesta crisi que actualment comença a estar de moda.

Quin sentit ha tingut el col·lapse de les socialdemocràcies després de l'aparent caiguda de les ideologies? Quin ha estat l'abast del «retorn a la política» per part de la ciutadania? Carnevali ha escrit el seu teorema messiànic tenint molt en compte les sàvies advertències de Walter Benjamin sobre els perills de la socialdemocràcia, segons les quals la idea de «progrés» atribuïda a la Història de la humanitat era de fet un pervers aliat de l'aburgesament que s'estava estenent arreu del món globalitzat, prometent comoditats futures a canvi d'adoctrinament ideològic –i, per tant, de pèrdua de l'esperit crític. Uns perills de greus conseqüències ètiques, ens recorda el Davide, que es manifesten igualment en qualsevol representació estètica del món que també reforci els falsos mites del progrés.

El messies, a l'obra de Carnevali, torna a trucar a la nostra porta. La crisi, el malestar social i individual, ens hauria d'haver fet més receptius al seu adveniment. Però, més enllà de deplorar els desenganys que ens han deixat aquelles vanes promeses del consum i el benestar, serem capaços realment d'obrir-li la porta? Estarem veritablement disposats a deixar-nos violentar pel seu amor universal, radicalment lliure de qualsevol mena d'interessos?

Albert Arribas
Director

Pròleg de Davide Carnevali a l'edició d'Actes obscens en espai públic
(Arola Editors – TNC, 2017)

Actes obscens en espai públic neix d'una idea de la Direcció artística del Teatre Nacional de Catalunya, que em va encarregar per a la temporada 2016/2017 una obra inspirada en *Teorema* de Pier Paolo Pasolini. La meva intenció no ha estat fer-ne una reescriptura, ni proposar-ne una versió per al teatre –*Teorema* és en primer lloc un guió cinematogràfic, editat després en forma de novel·la–; sinó més aviat escriure un text original, que repregués alguns dels motius presents a l'obra de Pasolini. El primer de tots, el tema de la irrupció del messies en la història de la humanitat.

L'obra proposa una sèrie d'escenes inspirades en *Teorema* i d'altres inspirades en la tradició messiànica testamentària que Pasolini té ben present a l'hora d'escriure. Així doncs he barrejat la identitat dels personatges pasolinians amb la d'algunes de les figures que desenvolupen un paper fonamental en l'anunci i el testimoni de la vinguda del Crist entre els homes. Es tracta d'una operació de reactualització i al mateix temps d'humanització d'unes figures que, en la seva representació mítica, corren el risc de quedar reduïdes al pla literari, i així semblar llunyanes respecte a l'esperit de la nostra època. És en aquest sentit que es prossegueix l'operació pasoliniana de *Teorema*: reactualitzar un nucli mític i oferir-lo al lector contemporani a través d'una estètica i un llenguatge nous. Sovint amb implicacions dessacralitzadores i iròniques.

Tenint en compte que ja ha passat, tanmateix, mig segle des de l'escriptura de *Teorema*, m'ha semblat necessari buscar aquesta estètica i aquest llenguatge en una direcció diferent de la que va prendre Pasolini, anant a identificar quina estètica i quin llenguatge actualment mostrarien una relació de polèmica i de ruptura amb l'estètica i el llenguatge corrents; per adoptar, d'aquesta manera, la posició que va adoptar *Teorema* en el seu moment. La idea és, doncs, proposar-ne una «traducció per al teatre» que, encara que traeixi l'original, es proposi mantenir-ne intacte l'esperit. Què és en el fons una paràbola, si no la traducció en llenguatge d'un nucli mític, antic i universal, que es resisteix al llenguatge? El propòsit d'una paràbola és justament parlar a través d'un procés de metaforització a diferents nivells, en el qual com a mínim el pla literari i l'al·legòric han de resultar fàcilment comprensibles per al receptor; mentre que el pla moral pot funcionar com un dispositiu que posi en marxa la seva activitat intel·lectual.

A partir d'això, podem entendre la Serventa –que reprèn el personatge d'Emilia de *Teorema*– com la figura fonamental de l'espectacle: aparentment amb funcions secundàries d'ajudant, sense trobar-se ben bé mai en un primer pla, és ella qui prepara el sopar per a l'adveniment del messies i ajuda els altres personatges. La Serventa, exactament com a *Teorema*, representa aquells humils i pobres d'esperit de qui és, segons l'evangeli de Mateu, el regne dels cels; i això es manifestarà amb força al final de l'obra, en què resultarà evident la coincidència entre aquest personatge i la figura messiànica –que, precisament, ve al món «no pas a ser servit, sinó a servir» [*Mateu*, 20, 28].

De fet la irrupció de la figura messiànica en la història és sobretot la destrucció, violenta, d'un equilibri estructural, el qual és aquí l'equilibri formal de la representació teatral. El messies irromp en la història trencant-ne el curs. El temps messiànic és, igual que el temps teatral, un temps de recapitulació: el temps en què *s'acompleixen* els signes, materialment. En aquest sentit la Història i la història només poden quedar anul·lades: ens trobem davant d'una altra cosa, d'un temps «en suspens». Aquest ja era un tema fonamental a *Teorema*; i, a més a més de Pasolini, era òbviament un tema molt grat per a un altre marxista heterodox i religiós encara menys ortodox: Walter Benjamin. L'obertura final de la petita porta per on ha d'entrar el messies és una clara referència a les seves *Tesis de filosofia de la història*.

Voldria acabar amb unes paraules sobre el pròleg i l'epíleg del nostre espectacle, que sí que són un homenatge a l'estil de Pier Paolo Pasolini, i al seu gust per la reinvençió contínua del mite. D'aquesta manera es fa revifar aquell esperit del sagrat que es tendeix a perdre en la nostra societat secularitzada i capitalitzada. Però també pot ser llegit en aquest sentit el fet mateix de donar cos i veu a les figures de la tradició testamentària: es crea, així, un pont entre mite i realitat, entre universal i actual, que reforça la funció de la paràbola i alhora el valor de la proposta teatral.

Davide Carnevali

Poeta de les cendres

Pel que fa a les meves obres futures... veuràs un jove arribar un dia a una casa bonica on un pare, una mare, un fill i una filla viuen ricament, en un estat que no es critica a si mateix, com si fos un tot, la vida pura i simple; hi ha també una serventa (d'un poble subproletari); ve, el jove, bell com un americà, i de seguida, la primera, la criada s'enamora d'ell, i s'alça les faldilles. Ell li dóna la ràbia pesant i dolça del seu membre. S'enamora després, d'ell, el fill; dormen els dos, a la mateixa cambra del noi, amb restes de la infantesa; i també al fill li dóna el seu membre de seda, més adult i potent; i el mateix do, condescendent i generós, perquè ell és aquell qui dona, farà a la mare, admiradora dels seus vestits, els pantalons, la samarreta, els calçotets, abandonats en un xalet el dia calorós d'estiu, al Tirrè; i encara el mateix do li farà al pare, esdevenint pare del pare – atès que amb dolcesa maternal ambigua, és per nom, pare– al pare desvetllat a l'alba per un dolor que el talla per la meitat, a la panxa, i descobreix, llevant-se per anar al bany, la bellesa muda de les quatre del matí amb el sol ja fulgurant... i descobrirà el seu amor amb la mateixa meravella amb què ha descobert aquell sol: un amor com aquell d'Ília Ílitx pel seu servent pagès i jove; però conscient, i dramàtic perquè ell, el vell industrial amb cara d'Orson Welles, és un petitburgès, i ho dramatitza tot. El mateix do del membre, durant les hores de la malaltia del pare –i abans que al pare –farà a la filla de catorze anys, enamorada del seu pare; i ho descobreix, el jove que és tot amor, a través dels ulls enamorats, precisament, del pare. Després el jove se'n va: el carrer al final del qual desapareix queda desert per sempre. I cadascú, en l'espera, en el record, com un apòstol d'un Crist no crucificat sinó perdut, té el seu destí. És un teorema: i cada destí és un corol·lari. Els destins són els que saps, els del món on tu, amb el teu antipàtic somriure anticomunista i jo amb el meu odi infantil antiburgès, som germans: ho sabem tot d'ells! Com es pateix una neurosi d'ansietat i com una petit víctima femenina de catorze anys acaba al llit d'una clínica amb els punys tan tancats que ni un cisell els podria descalçar; com un noi parla amb ell mateix com un boig, bo i pintant i inventant noves tècniques fins a esdevenir un Giacometti, un Bacon, amb l'espectacle dels seus espectres figuratius, símbols de la tragèdia del món en una ànima malalta, pudent de l'enveja mesquina del mal; com una dona de mitjana edat, encara bonica i cuidada, no sap oblidar el Crist de l'Església i a la vegada, un cop perduda, no sap resistir el desig de perdre's, encara, i viu entre joves fàcils i angoixes cristianes; i, en fi, com un pare que havent confós la vida amb la possessió, un cop posseït, perd la vida, la llença: és a dir que faci dons de les seves possessions –una fàbrica a la perifèria d'una gran ciutat– als seus operaris; i es perdi al desert com els hebreus. Casos de consciència, tots aquests. La criada esdevé, en canvi, una santa boja; se'n va al corral de la seva casa subproletària, calla, prega i fa miracles, guareix gent, només menja ortigues, fins que els cabells se li tornen verds, i al final, per morir, es fa enterrar, plorant, per una excavadora, i les seves llàgrimes brollant del fang

esdevenen una font miraculosa. Abans que el Pare i que la Mare, al paradís terrestre hi havia un Primer Pare, és en la seva intimitat que, primerament, hem viscut. Però després, l'important ha sigut l'amor de la mare amb el qual ens hem identificat perquè no podem viure sinó identificant-nos amb algú. No podem, doncs, concebre cap amor que no tingui la dolcesa materna. Aquell primer Pare té, així, dolcesa de Mare. Però en una família burgesa no pot fer altrament que desencadenar drames morals. La religió, la religió del tracte directe amb Déu, és encara del món anterior al burgès. Els obrers observen.

Pier Paolo Pasolini, 1966

Traducció: Gerard Cisneros, 2015

Tesis sobre la filosofia de la Història

[...] **VIII**

La tradició dels oprimits ens ensenya que l'*estat d'excepció* en el qual vivim és la regla. Hem d'arribar a un concepte de la història que corresponga a aquest estat. Tindrem llavors com a objectiu provocar el veritable estat d'excepció; amb la qual cosa millorarà la nostra posició en la lluita contra el feixisme. El que els seus adversaris s'enfronten a ell en nom del progrés, pres aquest com llei històrica, no és precisament la menor de les fortunes del feixisme. No té res de filosòfic sorprendre's que les coses que estem vivint siguin encara possibles en ple segle xx. És una sorpresa que no naix d'un coneixement, coneixement que de ser-ho tindria de ser el següent: la idea d'història que provoca aquesta sorpresa no se sosté.

[...] **IX**

Tinc les ales a punt per enlairar-me, amb gust tornaria enrere, perquè encara que romangués en temps actual, tindria poca sort.

Gerhard Scholem: Gruss vom Angelus

Hi ha un quadre de Klee que s'anomena Àngelus Novus. En ell veiem un àngel que sembla allunyar-se d'alguna cosa mentre la mira fixament. Té els ulls desorbitats, la boca oberta i les ales desplegades. Aquest és l'aspecte que ha de mostrar necessàriament l'àngel de la història. El seu rostre està tornat cap el passat. On a nosaltres se'ns presenta una cadena d'esdeveniments, ell només veu una sola i única catàstrofe, que no deixa d'amuntegar ruïnes sobre ruïnes que són llançades als seus peus. Voldria aturar-se, despertar els morts i reparar allò destruït. Però des del Paradís bufa una tempesta que s'ha aferrat a les seues ales, tan forta que ja no pot tancar-les. La tempesta l'empeny irresistiblement cap el futur, al qual li dóna l'esquena, mentre que davant d'ell les ruïnes s'amunteguen fins el cel. Aquesta tempesta és allò que anomenem progrés.

XI

El conformisme, des del principi, ha estat instal·lat còmodament en la socialdemocràcia i no sols va condicionar la seua tàctica política, sinó a més les seues concepcions econòmiques. Aquesta és una de les causes dels fracassos posteriors. Res no ha corromput tant, fins al límit, els obrers alemanys com el convenciment que estaven nedant a favor de corrent. El desenvolupament tècnic va ser la pendent del corrent a favor de la qual van pensar que nedaven. Des d'aleshores només quedava un pas per a la il·lusió que el treball en la fàbrica, situat en l'impuls del progrés tècnic, representava un resultat polític. [...]

[...] Se sap que als jueus els estava prohibit escutar el futur. En canvi la Torà i la pregària els instruïa en la rememoració. Açò desencantava el futur, cosa a la qual sucumbien tots els que cercaven informació en els endevins. Però no per això es convertia el futur per als jueus en un temps homogeni i buit. Ja que cada segon era en ell la menuda porta per la qual podia entrar el Messies.

Walter Benjamin

València: Ateneu de Benimaclet, 2007. (Traducció de Josep Algarra)

De Pasolini a Benjamin

Apunts sobre religió i marxisme a *Teorema*

Teorema narra la irrupció de la figura messiànica a l'interior d'una família burgesa, amb totes les conseqüències que aquest esdeveniment comporta; a partir de la destrucció, violenta, del seu equilibri. Tots els habitants de la casa s'enamoren del jove convidat, que correspon a aquell amor. Aquest fet desgavella principalment el costum de sotmetre les relacions personals, sentimentals i sexuals a la lògica del càlcul. El messies, per contra, es presenta com una ofrena, com quelcom que es dona, que es lliura a si mateix –en l'obra de Pasolini, també i sobretot, en un sentit físic– *gratuitament*, sense interès; és a dir, sense ser part ni origen de cap intercanvi ni mercadeig. Aquest esdeveniment fa miques un sistema de pensament, un model de comportament i un estil de vida que es troben indissolublement lligats a una lògica econòmica: una lògica que posa com a prioritat, en qualsevol mena d'operació, l'acte de produir i de generar una plusvàlua, un benefici. Fins i tot en l'esfera sentimental: l'amor ha de ser sempre *convenient*. En aquest sentit, la vinguda del messies en un context burgès només pot presentar un caràcter genuïnament revolucionari.

La interpretació pasoliniana recupera així una certa visió del messianisme que, en la doctrina catòlica occidental, sovint ha quedat a l'ombra. De fet en la nostra tradició, en la *parousia*, es tendeix a posar l'accent en el moment del judici, de la valoració del balanç i la revisió dels comptes. Així, Crist hauria de tornar per judicar l'existència humana en termes de beneficis o pèrdues, de resultats assolits o fallats; per aprovar o censurar tot allò que l'home ha produït al llarg de la seva vida. Un punt de vista que explica la conformitat altrament inexplicable entre Església i capitalisme; inexplicable si pensem que l'ensenyament originari de Crist, tal com s'explica en els evangelis, semblava orientar la vida social de les primeres comunitats cristianes cap a una forma de protocomunisme. Una tesi que tantes vegades va ser recuperada i defensada en l'època medieval, i que tantes vegades va ser censurada i blasmada com a heretgia. El messies de Pasolini no ve com a revisor, ni com a jutge, sinó com a aquell que, amb el seu amor, trenca la lògica del càlcul i suspèn el judici.

Hi ha una paràbola, a l'evangelí de Mateu, que sempre m'ha semblat cruel; es tracta de la paràbola dels talents. L'amo marxa de casa i deixa els seus béns a tres servents perquè els administrin. A un li confia cinc talents, a un altre dos, i a un altre un, a cadascú segons les seves capacitats. Quan torna del seu viatge, l'amo es disposa a passar comptes; els dos primers han invertit els diners i els han duplicat, mentre que el tercer ha amagat en un camp el seu únic talent, i no pot oferir a l'amo res més que el que aquest li havia deixat. Així, el tercer servent és castigat, ja que «a tot aquell qui té, li serà donat, i en tindrà de sobres; en canvi, a aquell qui no té, fins allò que té li serà pres». És en aquest sentit que sempre m'ha semblat cruel: si als servents els és donat segons les seves capacitats, no s'entén per quina raó un servent que ja tenia poc –pel que fa a les

seves capacitats econòmiques— i que s'havia cuidat de no fer-li perdre a l'amo els seus diners, hauria de ser també privat d'aquell poc que tenia, en benefici del que ja tenia molt. Una paràbola sobre l'esperit empresarial, aparentment, que pot ser llegida com una instigació al risc inversor i a la necessitat de mantenir actiu un sistema (financer o de pensament) que sempre ha de tendir cap a un horitzó de beneficis. Amb el temps, tanmateix, he arribat a la conclusió que aquesta paràbola pot ser llegida des d'un altre punt de vista, en oberta contradicció amb l'anterior. L'activitat a què són cridats els servents, i el risc que són convidats a córrer, no s'han d'entendre en un sentit literal, sinó com a metàfora de l'activitat intel·lectual, crítica i, en conclusió, revolucionària. Els talents representarien així les capacitats intel·lectuals i crítiques de cadascú, les capacitats amb què Déu dota l'home; les mateixes capacitats que, posades en pràctica, haurien de permetre que l'home entengués i interpretés correctament el projecte de Déu i preparés la vinguda del messies. El retorn del Crist, doncs, es troba íntimament vinculat a l'activitat de l'home en el món durant la seva absència. La paradoxa podria semblar kafkiana. Kafka probablement diria que són els servents mateixos els que justifiquen el comportament de l'amo, en la mesura en què se senten responsables del seu do. Així, el retorn de l'amo dependria de la manera en què els servents esperen aquella vinguda. L'amo no retorna per caprici, sinó que només pot retornar quan els servents han fet fructificar els talents que ell els havia donat: és a dir, quan s'ha concretat el do; quan allò que existia en potència ha expressat el seu potencial. Perquè d'alguna manera l'amo *era en* aquell do i *era* aquell do: l'amo *s'havia deixat* als servents, i els servents —o millor dit: els dos primers servents— van obrar de manera que ell es tornés a manifestar. El messies només torna per a aquells que l'esperen activament.

Al capdavall, es diu el mateix a *Teorema* si interpretem l'obra com una panoràmica sobre la passivitat de la petita burgesia. Per a Pasolini, el burgès és aquell que no ha hagut de lluitar mai, perquè està acostumat al fet que tot li ha estat donat; el burgès, per tant, està acostumat a *no fer*, i vindria a ser aquell tercer servent de la paràbola que no sap fer fructificar el seu talent. Per això el burgès és totalment aliè a l'esdeveniment revolucionari i, sense comprendre'l, només s'hi pot mostrar hostil. I per la mateixa raó, el burgès és incapaç de reconèixer la prerrogativa de «subversió de l'ordre preestablert» que la vinguda del messies implica. Aquest és l'autèntic «reconeixement» del messies: reconeixement i acceptació del seu abast revolucionari, del seu *haver de fer* (que coincideix amb l'*haver de ser*) una revolució del sistema, ja sia social o familiar. És en aquest sentit que Crist afirma: «No us penseu pas que hagi vingut a portar pau a la Terra; no he vingut a dur pau, sinó espasa. Perquè he vingut a desunir l'home del seu pare, i la filla de la seva mare» [*Mateu*, 10, 34-35].

El quid de la qüestió és el següent: la vinguda del messies serà violenta i nosaltres hem d'acceptar viure aquesta violència, i afavorir-la; ja que no podem esperar passivament un alliberament que *ens* concerneix. Aquest alliberament ja

no es pot donar únicament com a acte transcendent, com a voluntat divina (altrament cauríem en una mena de fatalisme idealista); sinó que s'ha de donar principalment com a acte contingent i material: com a acte de recerca intel·lectual i espiritual per part de l'home. D'aquí la tesi marxista que es troba a la base del teorema pasolinià: els humils –el proletariat, quan encara existia, encarnat aquí en la figura de la Serventa– reivindiquen així el seu paper i les seves funcions humanes i humanístiques davant d'allò diví. La vinguda de Crist a la Terra, com a home humil entre els humils, n'és el màxim exemple; aleshores la *parousia* esdevé gairebé una paràbola de si mateixa.

Sota alguns aspectes, aquesta és la mateixa tesi que sosté un altre marxista poc ortodox –de la mateixa manera que és poc ortodoxa la seva mirada sobre la religió– del segle XX: Walter Benjamin. Per al filòsof alemany, d'origen i cultura jueva, aquesta activitat permanent de l'home en relació a la transcendència divina es realitzava en l'exercici constant de la crítica. El messies no ve per als qui esperen inactius que s'obri aquella «petita porta» a través de la qual hauria d'entrar en la Història. En canvi, cada home està cridat a reobrir la història, per mitjà d'un procediment dialèctic que reactualitza constantment el passat, proposant-li una «trobada secreta» amb el present. I per mitjà d'aquesta reobertura, que és una reinterpretació oposada a la interpretació hegemònica dels vencedors, dels poderosos, de la burgesia, ha de crear les condicions perquè s'obri la porta de bat a bat i el messies hi pugui entrar en qualsevol moment. Cada home –i la paradoxa podria semblar altre cop kafkiana– ha de ser aquell que *envia* el messies, ja abans de rebre'l i tot. És només en aquest sentit que l'abast revolucionari d'un fet com el messiànic es revela com una qüestió no tan sols divina, sinó també humana; una qüestió que no només concerneix l'esfera d'allò ideal (la vella tesi conservadora hegeliana), sinó també la material (la tesi del materialisme històric).

Si el pensament burgès capitalista resta aliè a l'esdeveniment messiànic, és perquè la burgesia no pot reconèixer el messies, atès que l'espera simplement com aquell que ve a salvar tots els homes, i no com aquell que ve per tal que tots els homes puguin oferir-se a si mateixos l'oportunitat de salvar-se. La burgesia, i en primer lloc la burgesia catòlica del segle XX fins avui dia, ha interpretat en canvi l'esdeveniment messiànic segons el seu sistema de pensament, que és un pensament econòmic; sense comprendre que aquest esdeveniment implica inevitablement la destrucció d'aquest mateix sistema en què viu el burgès, i que modela la seva *forma mentis*. És per això que, per a la burgesia, el messies no pot arribar mai: el fet que no vingui es correspon amb el fet que no s'exerceixi una crítica activa; l'espera perpètua de la salvació no deixa de ser tan sols això, justament com no deixa de ser perpetu el seu *no saber lluitar* (contra les normes, contra les convencions, però també contra un mateix i les pròpies pors). Si el fet d'esperar que es manifesti alguna cosa no ve acompanyat d'una voluntat de reconeixement, no s'acabarà de manifestar mai res. Això explica també el progressiu desinterès per l'activitat i la consciència política que s'ha anat produint

en les socialdemocràcies occidentals durant els últims cinquanta anys. Uns anys en què s'assisteix, precisament, a una gradual conversió del proletariat en petita burgesia; uns anys en què el sistema capitalista ha ofert a les classes baixes el somni del benestar econòmic propi de les classes altes a qualsevol preu. Però no és possible acceptar les condicions de vida d'una classe sense acceptar-ne també el sistema de pensament: d'aquí la renúncia a la crítica social i política d'aquesta nova petita burgesia. Almenys fins avui dia, quan –pel que sembla– s'està produint un cert despertament de les consciències; però fins i tot aquest fet és degut, al capdavant, a un mer factor econòmic: la crisi financera dels últims anys està retornant la nova falsa petita burgesia a la seva posició originària de classe baixa.

Això és el que podem concloure de l'ensenyament de Pasolini, i del de Benjamin. La càrrega revolucionària és principalment activitat humana, intel·lectual i material. Un ensenyament del passat que es veu empès a tenir una trobada –ja no tan secreta– amb el moment d'avui dia. I que es revela doncs, per a la nostra societat i per a la nostra època, més actual que mai.

Davide Carnevali

Alaior (Menorca) juny 2015

Servei de Premsa
Institut de Cultura de Barcelona

La Rambla, 99. 08002 Barcelona
Telèfon 933 161 069
Correu electrònic:
premsaicub@bcn.cat

Enllaç al material de premsa:
<http://premsaicub.bcn.cat/festival-grec-barcelona-2017/>

Més informació a:
www.festivalgrec.barcelona
www.barcelona.cat/barcelonacultura

També ens podeu seguir a través de Facebook, Twitter i Instagram